

JAK NAUCZYĆ DZIECKO ODPOWIEDZIALNOŚCI? - Edukacja daltońska w przedszkolach

Plan daltoński polega na metodzie indywidualnej pracy uczniów a więc zrywa z tradycyjnym sztywnym klasowo lekcyjnym systemem nauczania. Twórczynią tego systemu jest amerykańska nauczycielka **Helena Parkhurst (1887-1973)** która przedstawiła swą koncepcję w książce pt. „Wykształcenie wg planu daltońskiego”. Myśl organizowania pracy indywidualnie zrodziła się u Parkhurst ok. 1905 roku, kiedy zaczynając swą karierę nauczycielską zmuszona była pracować z kilkoma klasami jednocześnie. Wtedy to właśnie wpadła na pomysł indywidualnej nauki każdego z uczniów. Poprosiła starszych uczniów, aby pomogli młodszym oraz przy ich pomocy przerobiła magazyn szkolny w klasę, w której każdy kątek przeznaczyla na inny przedmiot. Parkhurst chciała, aby nauczanie masowe w klasie zastąpić samodzielnym uczeniem się dzieci w szkole, pozwolić dzieciom uczyć się we własnym tempie, pobudzić do współpracy, zastosować indywidualne sprawdzanie wyników pracy u każdego ucznia przez nauczyciela.

Plan daltoński zyskał popularność, dlatego, że umożliwiał dostosowanie tempa nauki do rzeczywistych możliwości ucznia, wdrażał dziecko do polegania na sobie, budził inicjatywę i samodzielność młodzieży zarówno w działaniu jak i myśleniu, wyrabiał poczucie odpowiedzialności za wykonanie podjętego zadania, zmuszał do poszukiwania najlepszych i najprostszych metod pracy.

Helen Parkhurst oparła swój plan edukacyjny na trzech głównych zasadach:

- 1. Nauka wolności**
- 2. Nauka samodzielności**
- 3. Nauka współpracy**

My (Dalton International) zamiast wolności preferujemy używanie odpowiedzialności, ponieważ to opisuje lepiej pedagogiczny cel. Dajemy dzieciom konieczną przestrzeń do rozwoju. Oczywiście z każdym dzieckiem może być inaczej.

Swoboda / Odpowiedzialność

Granice są potrzebne, ponieważ w szczególności małe dzieci potrzebują więcej treningu niż te starsze. Oczywiście jest różnica w sposobie, jakim dzieci radzą sobie z daną swobodą. Nauczyciele muszą to przemyśleć. Czasami zastanawiasz się czy ten system nie sprawił, że dzieci mają zbyt lekkie życie. Ogólnie mówiąc celem tego systemu jest nauczyć dzieci dobrze używać swobody i odpowiedzialności. Kiedy ćwiczenie staje się zbyt trudne dla konkretnego dziecka by mogłoby uporać się z nim sam, nauczyciel służy pomocą. Powszechnie wiadomo, że wszystko, do czego dochodzimy sami jest łatwiejsze w zapamiętaniu niż większość lekcji prowadzonych przez nauczyciela. Nadmierne tłumaczenie powoduje utratę inicjatywy u dziecka. By

umożliwić organizację Daltona przejrzystą wizualizujemy proces. Poczucie odpowiedzialności będzie stymulowane wtedy, gdy dzieci będą mogły planować i ukończyć ich pracę z pewną administracją.

Wizualizujemy dni tygodnia.

Wizualizujemy program dnia:

Poprzez wizualizację programu z „dziennymi rytmicznymi kartami”, dzieci czują się odpowiedzialne za dzienny program i uczą się planować pracę. Dziecko samo będzie mogło pilnować porządku dnia, co w konsekwencji rozbudzi u dzieci poczucie odpowiedzialności. Wystarczy, że dziecko spojrzy na ścianę, na której będzie zawieszony w obrazkach, z papierowym zegarem wskazującym czas rozpoczęcia danego zajęcia- plan. Dziecko samo będzie mogło pilnować porządku dnia – co w konsekwencji również rozbudzi w Nim poczucie odpowiedzialności.

Wizualizujemy „obowiązki domowe”:

Uczniowie muszą nauczyć się być odpowiedzialni za klasę i za materiały. Zdjęcie lub i imię dziecka, które ma dane zadanie możemy znaleźć pod obrazkiem przedstawiającym to zadanie.

Wizualizujemy zadania szkolne:

W grupach przedszkolnych Daltona używamy „tygodniowego przydziału zadań na tablicy.” Podczas porannego programu dzieci wybierają zadanie z „tablicy zadań”. Nauczyciel wybiera kilka różnych zadań w każdym tygodniu, zadania te pochodzą z normalnego programu zadań wymaganych dla danego wieku. Współpraca pomiędzy uczniami jest ważnym elementem edukacji Daltona. W tym wieku jest to bardzo trudne, ale jest ważną umiejętnością, którą u dziecka powinno się rozwijać od najmłodszych lat. Praktyka oraz badania pokazują, że tłumaczenie przez rówieśnika jest czasami bardziej skuteczne niż polecenia nauczyciela. Jednakże to nie jest intencją edukacji daltońskiej, by tylko dziecko miało być pomocnikiem innych dzieci. Współpraca, jako pedagogiczny czynnik jest możliwa w prawie każdej zabawie i dziedzinie nauczania.

Wizualizujemy współpracę:

Następnym krokiem w rozwijaniu umiejętności dzieci będzie wykonanie zadania w parach. Każdego tygodnia pary będą się zmieniać, co pozwoli dziecku na kontakt i lepsze poznanie kolegi / koleżanki. Dzieci mogą bawić się z przyjacielem / przyjaciółką, ale muszą nauczyć się również bawić z innymi bez wykluczania kogokolwiek.